

G61/BPS203/EE/20160520

वेळ : 3 तास

गुण : 80

विद्यार्थ्यांसाठी सूचना :

1. विभाग A वस्तुनिष्ठ बहुपर्यायी प्रश्नांचा आहे. त्याची उत्तरे उत्तरपत्रिका / OMR Sheet वर नोंदवायची आहेत.
2. OMR Sheet वरील चार पर्यायांपैकी अचूक पर्यायाखालील वर्तुळ काळ्या पेनाने पूर्ण भरावे. वर्तुळ अर्धवट भरल्यास अथवा एका प्रश्नास जास्त वर्तुळ भरल्यास ते उत्तर चुकीचे समजले जाईल.

A B C D

उत्तराची अयोग्य नोंद

A B C D

उत्तराची योग्य नोंद

3. बहुपर्यायी प्रश्नांमध्ये सर्वात अचूक उत्तरे नोंदविणे अपेक्षित आहे.
4. विभाग B वस्तुनिष्ठ विनापर्यायी स्वरूपाचा आहे. त्यासाठी स्वतंत्र उत्तरपत्रिका दिली आहे.
5. SY BA साठी उणे पद्धत लागू नाही.

SECTION - A (गुण : 40)

या विभागात एकूण 80 प्रश्न आहेत. प्रत्येक प्रश्नाला अर्धा गुण याप्रमाणे हा विभाग 40 गुणांचा आहे. या विभागाला उणे गुणपद्धत लागू नाही.

1. ग्रिनिज शहरातून जाणाऱ्या रेखावृत्ताला आधारभूत मानण्यात येते हे रेखावृत्त कोणकोणत्या देशातून जाते ?
a) इंग्लंड b) रशिया
c) अल्जेरीया d) (a) आणि (c)
2. सागरी मैदानांच्या काही भागात लांबच लांब पर्वतासारखे उंचवटे असतात त्यांना ----- असे म्हणतात.
a) सागरी डोह b) सागरी कटक
c) सागरी खोली d) वरिलपैकी नाही
3. वेगनर यांच्या भूखंड वहन सिद्धांतानुसार पॅजिया दूभागल्या नंतर उत्तरेकडील भागास काय म्हणतात ?
a) गोंडवाना
b) लॉरेशिया
c) पॅथालासा
d) वरिलपैकी नाही
4. गोदावरी नदीचा उगम महाराष्ट्रात कोठून होतो ?
a) अहमदनगर b) सातारा
c) मुंबई d) नाशिक
5. वातावरणाच्या थरांनुसार सर्वात वरचा थर कोणता ?
a) तपांबर b) स्थितांबर
c) आयनांबर d) बह्यांबर
6. मरियाना गर्ताची खोली किती आहे ?
a) साधारण 11 हजार मीटर
b) साधारण 7 हजार मीटर
c) साधारण 20 हजार मीटर
d) साधारण 25 हजार मीटर
7. खालीलपैकी कोणता सागरी प्रवाह उष्ण आहे.
a) आथोशिओ प्रवाह
b) कॅलिफोर्निया प्रवाह
c) क्युरोशिओ प्रवाह
d) वरिल सर्व प्रवाह उष्ण आहेत

8. खालीलपैकी कोणत्या ग्रहाला एकही उपग्रह नाही ?
a) बुध b) शुक्र
c) (a) आणि (b) दोन्ही d) वरिलपैकी नाही
9. हॅले हे ----- ला 1986 मध्ये दिलेले नाव होते ?
a) धूमकेतू b) गर्ता
c) सागरी प्रवाह d) वरिलपैकी नाही
10. ----- याने जनगणनेची सुरुवात भारतात केली ?
a) लॉर्ड मेयो b) डलहौसी
c) अँटली d) माऊंटबॅटन
11. भारतात जनगणना ----- सालापासून सुरू झाली व 2011 ची जनगणना ----- वी आहे ?
a) 1872, 15 वी b) 1881, 16 वी
c) 1801, 20 वी d) 1772, 21 वी
12. जगातली सर्वोच्च पर्वतरांग म्हणून कोणाची ओळख आहे ?
a) सातपूडा पर्वतरांग b) हिमालय पर्वतरांग
c) अजंता टेकड्या d) वरिलपैकी नाही
13. भाक्रा नांगल प्रकल्प कोणत्या नदीवर आहे ?
a) चंबळ b) गंडक
c) तापी d) सतलज
14. महाराष्ट्रातील सर्वात मोठी नदी म्हणून कोणाची ओळख आहे ?
a) गोदावरी b) तापी
c) कृष्णा d) भीमा
15. विदर्भात पश्चिमेकडून पूर्वेकडे गेल्यास पर्जन्याचे प्रमाण
a) वाढते b) खालावते
c) स्थिरावते d) कमी होवून वाढते
16. महाराष्ट्राला 85 टक्के पाऊस कोणत्या वाऱ्यामुळे मिळतो ?
a) ईशान्य मौसमी वाऱ्यांपासून
b) बंगालच्या उपसागरातील वाऱ्यांमुळे
c) नैऋत्य मौसमी वाऱ्यांपासून
d) वरिलपैकी नाही

17. भीमा कोणत्या नदीची उपनदी आहे ?
 a) कोयना b) कृष्णा
 c) गोदावरी d) गायत्री
18. अतीवृष्टीच्या जांभी मृदा भागेत खालीलपैकी कोणती पिके घेतली जातात ?
 a) नाचणी b) वरी
 c) तांदूळ d) वरिलपैकी सर्व
19. जास्त पावसाच्या तपकीरी तांबड्या मातीच्या प्रदेशात खालीलपैकी कोणती ठिकाणे येतात ?
 a) भंडारा b) चंद्रपूर
 c) गडचिरोली d) वरिल सर्व
20. सर्वात उच्च प्रतीचा कोळसा कोणता ?
 a) बिट्युमिनस b) अँथ्रासाईट
 c) लिग्नाईट d) पीट
21. सर्वात कमी प्रतीचा कोळसा कोणता ?
 a) बिट्युमिनस b) अँथ्रासाईट
 c) लिग्नाईट d) पीट
22. महाराष्ट्राच्या विद्युत् निर्मिती क्षेत्रातील क्रांती म्हणता येईल अशी घटना म्हणजे कोयनेतली लेक टॅपिंग प्रथमता केव्हा यशस्वी झाली.
 a) 1998 b) 1999
 c) 2008 d) 2009
23. जायकवाडी प्रकल्प कोणत्या नदीवर आहे ?
 a) कृष्णा b) भीमा
 c) गोदावरी d) पवना
24. माथेरान हे थंड हवेचे ठिकाण कोणत्या जिल्ह्यात येते ?
 a) ठाणे b) अहमदनगर
 c) मुंबई उपनगर d) रायगड
25. देऊळगाव अभयारण्य कशासाठी प्रसिद्ध आहे ?
 a) काळवीट b) गवे
 c) व्याघ्र d) हत्ती
26. अष्टविनायकांमध्ये खालीलपैकी कोणत्या स्थळाचा समावेश होत नाही ?
 a) थेऊर b) रांजणगाव
 c) गणपती पूळे d) महाड
27. भारतात सर्वात मोठा राष्ट्रीय महामार्ग कोणता ?
 a) एन.एच. (National Highway) - 6
 b) एन.एच. (National Highway) - 7
 c) एन.एच. (National Highway) - 8
 d) एन.एच. (National Highway) - 9
28. भारताचा पश्चिम किनारा खालील कोणत्या नावाने ओळखला जातो ?
 a) मलबार b) कोरा मंडलम
 c) मन्नारचा किनारा d) वरिलपैकी नाही
29. माजूली नामक बेट कोणत्या राज्यात आहे ?
 a) आसाम b) मेघालय
 c) अरुणाचल प्रदेश d) पश्चिम बंगाल
30. जोड्या लावा.
 धार्मिक स्थळ जिल्हा
 1) पैठण i) औरंगाबाद
 2) नेवासे ii) अहमदनगर
 3) गणपतीपूळे iii) रत्नागिरी
 4) जेजूरी iv) पूणे
 a) i ii iii iv
 b) ii iii iv i
 c) iv iii ii i
 d) ii i iii iv
31. नुकतेच 'टर्मिनल-2' नावाने ओळखले जाणारे विमानतळ भारतात कोठे सुरू झाले.
 a) दिल्ली b) मुंबई
 c) पुणे d) नागपूर
32. ऑक्सिजन, हायड्रोजन व हेलियम अणु मुक्तपणे कोणत्या थरात वावरतात ?
 a) स्थितांबर b) तपांबर
 c) मध्यांबर d) दलांबर

33. चिल्का सरोवर कोणत्या राज्यात आहे ?
 a) झारखंड b) ओडिसा
 c) पश्चिम बंगाल d) केरळ
34. जगप्रसिद्ध नायगरा धबधबा कोणत्या खंडात आहे ?
 a) ऑस्ट्रेलिया b) दक्षिण अमेरिका
 c) उत्तर अमेरिका d) युरोप
35. देशाची आर्थिक राजधानी म्हणून कोणत्या शहराची ओळख आहे.
 a) मुंबई b) दिल्ली
 c) कलकत्ता d) चेन्नई
36. महाराष्ट्राचा रसायन विभाग म्हणून कोणत्या विभागाची ओळख आहे ?
 a) कोकण b) मुंबई उपनगर
 c) खानदेश d) विदर्भ
37. महाराष्ट्रात विडी उद्योग खालीलपैकी कोठे-कोठे चालतो ?
 a) सिन्नर (नाशिक) b) गोंदिया
 c) तुमसर (भंडारा) d) वरिल सर्व ठिकाणी चालतो
38. हातमाग व वीजमागाचे केंद्र म्हणून ओळख असलेले महाराष्ट्राचे मॅचस्टर कोणते ?
 a) सातारा b) नागपूर
 c) इचलकरंजी d) भंडारा
39. आशिया खंडातील सर्वात मोठा सहकारी साखर कारखाना महाराष्ट्रात आहे. तो खालीलपैकी कोणत्या ठिकाणी आहे.
 a) सांगली b) कोल्हापूर
 c) अहमदनगर d) नागपूर
40. परप्रकाशित व ताऱ्यांभोवती फिरणाऱ्या खगोलास --- म्हणतात.
 a) ग्रह b) तारे
 c) लघुग्रह d) यापैकी नाही
41. पृथ्वीला सैरशक्ती ---- लहरींद्वारा मिळते आणि ---- लहरी द्वारा उष्णतेचे उत्सर्जन होते.
 a) लघु, दीर्घ b) दीर्घ, लघु
 c) निम्न, लघु d) दीर्घ, निम्न
42. पृथ्वी स्वतः भोवती ----- फिरते.
 a) पश्चिमेकडून पूर्वेकडे b) पूर्वेकडून पश्चिमेकडे
 c) वरिलपैकी दोन्ही नाही d) नैऋत्येकडून वायव्येकडे
43. आम्ल जन्य पावसासाठी कारणीभूत वायू कोणते ?
 a) नायट्रोजन ऑक्साईड, कार्बन डायऑक्साईड
 b) ओझोन, कार्बन डायऑक्साईड, नायट्रोजन ऑक्साईड
 c) कार्बन डायऑक्साईड, सल्फर डायऑक्साईड
 d) नायट्रोजन ऑक्साईड, सल्फर डायऑक्साईड
44. ससा, हरिण, हत्ती यांचा अन्न जाळ्यात कोणत्या स्थरात समावेश होतो ?
 a) उत्पादक b) प्राथमिक भक्षक
 c) विघटक d) वरिलपैकी नाही
45. ---- हे सर्वात मोठे अक्षवृत्त म्हणून ओळखले जाते.
 a) कर्कवृत्त b) मकरवृत्त
 c) विषुववृत्त d) वरिलपैकी नाही
46. दोन अक्षवृत्तांमधले विषुववृत्ताच्या जवळ साधारण अंतर किती किलोमीटर असते ?
 a) 111 किलोमीटर b) 150 किलोमीटर
 c) 200 किलोमीटर d) 211 किलोमीटर
47. 1 फॅदम म्हणजे जवळपास किती फूट ?
 a) 6 फूट b) 8 फूट
 c) 18 फूट d) 16 फूट
48. जगात सर्वात जास्त सागरी गती व डोह कोणत्या महासागरात आहे ?
 a) हिंदी महासागर b) अटलांटिक महासागर
 c) पॅसिफिक महासागर d) काळा समुद्र
49. सुमात्रा बेट कोणत्या महासागरात आहे ?
 a) हिंदी महासागर b) अरेबीअन समुद्र
 c) काळा समुद्र d) अटलांटिक महासागर
50. My Ganga, My Dolphin हा कोणत्या सरकारचा प्रकल्प आहे ?
 a) बिहार b) उत्तराखंड
 c) उत्तरप्रदेश d) पश्चिम बंगाल

51. कोणत्या भारतीय बेटांवर जरावा आदीवासी राहतात ?
 a) माजूली बेट   b) लक्षद्विप
 c) आंदमान-निकोबार   d) वरिलपैकी नाही
52. जैतापूर अणुऊर्जा प्रकल्प कोणत्या जिल्ह्यात आहे ?
 a) ठाणे   b) रत्नागिरी
 c) सिंधुदूर्ग   d) नागपूर
53. खालीलपैकी कोणता भाग भारत आणि बांगलादेश यांच्यात वादाचे कारण ठरला होता ?
 a) तिबेट   b) न्यू मोअर आयलँड
 c) माजूली बेट   d) यापैकी नाही
54. कृष्णा व कोयना संगम ----- येथे होतो.
 a) कऱ्हाड   b) नाशिक
 c) महाबळेश्वर   d) कोल्हापूर
55. शंभुमहादेव या डोंगर रांगांमुळे ----- व ----- या नद्यांची खोरी वेगळी झालेली आहेत.
 a) भीमा, गोदावरी   b) कृष्णा, भीमा
 c) गोदावरी, कृष्णा   d) वारणा, भीमा
56. फॉरेस्ट कव्हर 0% असलेले क्षेत्र कोणते ?
 a) दिव दमन   b) आंदमान
 c) निकोबार   d) लक्षद्विप
57. ओझरच्या गणपतीला कोणत्या नावाने ओळखले जाते ?
 a) श्री विघ्नेश्वर   b) बल्लाळेश्वर
 c) चिंतामणी   d) मोरेश्वर
58. एकूण बारा ज्योतिर्लिंगांपैकी महाराष्ट्रात किती ज्योतिर्लिंग आहेत ?
 a) चार   b) पाच
 c) सहा   d) सात
59. पितळखोर लेणी कोणत्या जिल्ह्यात आहे ?
 a) औरंगाबाद   b) कोल्हापूर
 c) नाशिक   d) ठाणे
60. राष्ट्रीय महामार्ग क्रमांक 50 ने खालीलपैकी कोणती दोन ठिकाणे जोडली जातात ?
 a) नाशिक - धुळे
 b) पूणे - धुळे
 c) नाशिक - पूणे
 d) औरंगाबाद - धुळे
61. विषुववृत्ताजवळ सागरी जलाची क्षारता ----- असते.
 a) सर्वाधिक   b) सर्वात कमी
 c) मध्यम   d) वाढती
62. प्राथमिक व्यवसायात खालीलपैकी कशाचा समावेश होतो ?
 a) कारखानदारी   b) सेवा
 c) वाहतूक दळणवळण   d) मासेमारी
63. लोक जेव्हा कायम स्वरूपाच्या वास्तव्यासाठी एका क्षेत्रामधून दूसऱ्या भागात जातात तेव्हा त्यास काय म्हणतात ?
 a) अवकर्षण   b) पलायन
 c) स्थलांतर   d) पर्यटन
64. सूर्यग्रहणाच्या वेळी सूर्य, पृथ्वी व चंद्र यांची स्थिती काय असते ?
 a) सूर्य - पृथ्वी - चंद्र   b) चंद्र - पृथ्वी - सूर्य
 c) सूर्य - चंद्र - पृथ्वी   d) चंद्र - सूर्य - पृथ्वी
65. मनीपूर राज्याची राजधानी कोणती ?
 a) अगरतळा
 b) शिलाँग
 c) इंफाळ
 d) इटानगर
66. भारतात सर्वात जास्त पाऊस चेरापूँजी येथे पडतो हे ठिकाण ----- या राज्यात आहे.
 a) मिझोराम   b) मेघालय
 c) आसाम   d) अरुणाचल प्रदेश
67. ज्यामध्ये वनस्पती जीवन समृद्ध होते अशा भूपृष्ठाच्या सर्वात वरच्या भुसभुशीत थरास ----- असे म्हणतात.
 a) मृदा   b) वाळू
 c) ट्यूमस   d) खादर

68. भाकरीची टोकरी असे ----- या प्रदेशास म्हणतात.
 a) प्रेअरी   b) स्टेप्स
 c) व्हेल्ड   d) पंपाज
69. सिगारसाठी लागणारी जगातली सर्वोत्तम तंबाखू बनवणारा देश म्हणून कोणाची जगात ओळख आहे.
 a) छतीसगड   b) क्यूबा
 c) आंध्रप्रदेश   d) पेरू
70. जगाचा ----- भाग वाळवंटांनी व्यापलेला आहे.
 a) 1/3   b) 2/3
 c) 3/4   d) 1/4
71. ----- येथे आशियातील सर्वात मोठे डॉकयार्ड आहे.
 a) कोलंबो (श्रीलंका)   b) हंबनटोटा (श्रीलंका)
 c) मुंबई   d) शंघाई (चीन)
72. चीनच्या मदतीने श्रीलंकेत कोठे बंदर बांधण्यात येत आहे?
 a) हंबनटोटा   b) मातारा
 c) त्रिकोणमाली   d) जाफना
73. गंगा आणि ब्रम्हपूत्रा जेव्हा बांग्लादेशात एकत्र येतात तेव्हा त्यांच्या प्रवाहाला बांग्लादेशात ----- या नावाने ओळखले जाते.
 a) क्षमा   b) पद्मा
 c) मेघना   d) मथूरा
74. ब्रिटिश कोलंबीया प्रवाहास ----- म्हणतात.
 a) सुशिमा प्रवाह
 b) अलास्का प्रवाह
 c) पेरू प्रवाह
 d) वरिलपैकी नाही
75. भारतातली कांद्याची सर्वात मोठी बाजारपेठ (उत्पादना संबंधीत) कोणती?
 a) मुंबई बाजार
 b) लातूर बाजार
 c) बारामती बाजार
 d) लासलगाव बाजार
76. आशिया खंडातले सर्वात पहिले मातीचे धरण ----- येथे बांधण्यात आले.
 a) नाशिक   b) पूणे
 c) रत्नागिरी   d) अहमदनगर
77. भारताची प्रमाणवेळ ज्यावरून ठरवली जाते असे रेखावृत्त ----- येथून जाते.
 a) कलकत्ता   b) अलाहाबाद
 c) पानीपत   d) जामनगर
78. दल सरोवर कोणत्या राज्यात आहे?
 a) मनीपूर   b) मिझोराम
 c) जम्मू-काश्मिर   d) उत्तराखंड
79. सूरत-कलकत्ता हा महामार्ग क्रमांक ----- आहे.
 a) क्रमांक - 3   b) क्रमांक - 4
 c) क्रमांक - 5   d) क्रमांक - 6
80. नाशिक येथील लष्करी हणवनी ----- नावाने प्रसिद्ध आहे किंवा ओळखले जाते.
 a) भोसरी कॅम्प
 b) डेवळाली कॅम्प
 c) उजनी कॅम्प
 d) साऊथ कॅम्प

SECTION - B (गुण : 40)

या विभागात एकूण 40 प्रश्न आहेत. प्रत्येक प्रश्नाला एक गुण याप्रमाणे हा विभाग 40 गुणांचा आहे. या विभागाला उणे गुणपद्धत लागू नाही.

1. (एस) S आकाराचा महासागर कोणता ?
2. भारतात सर्वात जास्त क्षेत्रफळ असलेले राज्य कोणते ?
3. 2011 च्या जनगणनेनुसार 0 ते 6 वर्ष वयोगटातील दशकीय लिंग गुणोत्तर किती आहे ?
4. भारतातील सर्वाधिक लिंग गुणोत्तर असलेले राज्य कोणते ?
5. सर्वाधिक साक्षर असलेले भारतातील राज्य कोणते ?
6. शेती हा भारतीय संविधानानुसार कोणत्या सुचीतला विषय आहे ?
7. हिमालयाची सरासरी उंची किती आहे ?
8. महाराष्ट्रातील सर्वात उंचावरील किल्ला कोणत्या जिल्ह्यात व कोणता आहे ?
9. वेन्ना, वेरना कोणत्या नदीच्या उपनद्या आहेत ?
10. वर्धा नदी कोणत्या राज्यात उगम पावते ?
11. मातीला लाल रंग कशामुळे प्राप्त होतो ?
12. पश्चिम बंगालमधिल खारफुटी वनांचे उत्तम उदाहरण कोणते ?
13. दामोदर व्हॅली प्रकल्प कोणत्या नदीवर आहे ?
14. ऑस्ट्रेलियाच्या पूर्व किनाऱ्यावरील प्रवाळ भिंत कोणत्या नावाने ओळखली जाते ?
15. पेरू प्रवाह हा कोणत्या प्रकारचा प्रवाह आहे ?
16. हत्तींसाठी नेमण्यात आलेल्या रंगराजन समीतीच्या अहवालाचे प्रसिद्ध नाव काय ?
17. भारतात हिऱ्यांच्या उद्योगासाठी प्रसिद्ध शहर कोणते ?
18. चिखलदरा हे थंड हवेचे ठिकाण कोणत्या राज्यात आहे ?
19. भारतातील मॅग्नीज साठ्यांपैकी किती टक्के महाराष्ट्रात आढळतात ?
20. किमती खड्यांवर प्रक्रिया उद्योगात कशाचा वापर होतो ?

21. सिलिमानाईटच्या साठ्यांपैकी महाराष्ट्रात आढळणारे मुख्य साठे कोठे आढळतात ?
22. चादरींसाठी महाराष्ट्रातले कोणते ठिकाण प्रसिद्ध आहे ?
23. आशिया खंडातली सर्वात मोठी औद्योगिक वसाहत म्हणून कशाची ओळख आहे ?
24. कोकण रेल्वेचे शिल्पकार म्हणून कोणाची ओळख आहे.
25. मोनोरेल प्रकल्प भारतात नुकताच कोठे सुरू झाला ?
26. भारतात सर्वात लांब प्रवास करणारी रेल्वे म्हणून नुकतीच चर्चेत असलेली रेल्वे कोणती तीचा प्रवास पूर्वोत्तर भारतातून सुरू होवून दक्षिणेत संपतो.
27. महाराष्ट्रात पहिला साखर कारखाना ----- येथे सुरू झाला.
28. भारताचा रेल्वेच्या बाबतीत रेल्वे जाळ्यानुसार कितवा क्रमांक लागतो ?
29. तिबेटमध्ये ब्रम्हपूत्रा नदीला कोणत्या नावाने ओळखले जाते ?
30. नागार्जुन सागर प्रकल्प कोणत्या नदीवर आहे ?
31. तलावांचा जिल्हा म्हणून कोणाची ओळख आहे ?
32. झेलम, चिनाब, रावी, सतलज कोणाच्या उपनद्या आहेत ?
33. कोकणातील सर्वात लांब नदी कोणती ?
34. राष्ट्रीय पाणी धोरण कीती सालचे आहे ?
35. Project Tiger भारतात कधीपासून सुरू झाले ?
36. 1992 पासून सुरू झालेल्या Project Elephant नुसार 2010 साली त्यावर विचार करण्यासाठी नेमलेल्या समितीचे नाव काय ?
37. महाराष्ट्राला किती किलोमीटरचा सागरी किनारा लाभला आहे ?
38. भारतातील क्षेत्रफळाने सर्वात मोठा मतदार संघ महाराष्ट्रात आहे तो कोणता ?
39. नाचणी हे लाल रंगांच्या दाण्यांसारखे दिसणारे पिक कोणत्या जिल्ह्यात सर्वाधिक घेतले जाते ?
40. मेळघाट कोणत्या जिल्ह्यात आहे ?

